

Vědci zmapovali požár v Českém Švýcarsku. Majitelé lesů se z něj musí ponaučit. Pro přírodu ale znamená probíhající obnova velkou šanci

6.1.2023 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Klimatická změna se propisuje do krajiny i v podobě extrémních teplot, vysychající půdy a schnoucích lesů navíc mnohde oslabených kůrovcovou kalamitou a nebývalých rizik rozsáhlých požárů. Ministerstvo životního prostředí proto na podzim zadalo vědeckou analýzu požáru v Českém Švýcarsku, která má pomoci v předcházení rizik požárů v krajině.

„Časté požáry lesů a okolní krajiny jsou jedním z důsledků klimatické změny. Jen v roce 2022 vypukly v Evropě lesní požáry na zhruba 860 tisících hektarů. Jejich rozšíření nebylo pouze jako obvykle v jižní Evropě, ale i v severních zeměpisných šířkách. Ve Skandinávii nebo Velké Británii vypukly vloni až stovky lesních požárů. Z míst, které připomínají podmínky požáru v NP České Švýcarsko, to byl požár nedaleko německého Norimberku, kde shořelo na 1000 hektarů lesa, a to ve zcela přístupné oblasti. Rozhodně do budoucna neodkážeme předejít vzniku dalších požárů, ale musíme se ponaučit a mít jasně připravené postupy, které zajistí uhašení požáru v jeho zárodku,“ uvedl ministr životního prostředí Marian Jurečka (KDU-ČSL).

Studie dokládá, že příčinou rychlého a v prvních dnech nezvladatelného šíření požáru byla zejména vysoká rychlost větru v kombinaci s velmi nízkou vlhkostí půdy, vzduchu, vegetace a také vysokou teplotou. Rychlému šíření požáru napomohlo i místo, čas a nejspíše i způsob zapálení. Již v ranních hodinách 24.7.2022 proto požár postihl poměrně velkou plochu, ze které se mohl rychle šířit. Modelová analýza potvrdila, že šíření požáru nešlo v daných podmínkách snadno zabránit.

„Oheň prošel vším, co potkal. Největší sílu hoření jsme zaznamenali v dospělých smrkových lesích odumřelých v důsledku recentní gradace lýkožrouta smrkového, naopak nejnižší síla hoření byla v dospělých bukových lesích. Ale velmi intenzivně hořely i holiny. Model jsme využili i pro teoretický odhad charakteru šíření požáru, kdyby byly odstraněny souše, tedy v terénu pokrytém spíše travinou a křovinnou vegetací, byť takový zásah do charakteru území národního parku by byl v rozporu s platnou legislativou,“ vysvětluje Jakub Hruška z Czechglobe a České geologické služby.

V analytické části zprávy nechybí kapitola o klimaticko-meteorologických podmínkách v době před a při vzniku požáru. Zásadní částí expertízy je modelování pomocí americké technologie FlaMap, která vědeckému týmu umožnila vytvářet scénáře možného vývoje požáru v závislosti na změnách teplot, sucha, rychlosti větru či typu a hospodaření v lese.

“Příroda regeneruje s neuvěřitelnou silou. Do budoucna má Národní park České Švýcarsko nejvyšší šanci stát se přírodním unikátem co do vyšší pestrosti druhů, silných a odolných ekosystémů, které budou mnohem lépe odolávat klimatickým změnám. Jak vědci dokládají, přes sílu hoření zůstala ve spáleném lese významná část ohněm přímo nezasaženého nadložního humusu, a tak se velmi pravděpodobně zachovala část semenné banky pro následnou regeneraci lesa. Na území dochází k obnově bylin, trav i jednotlivých stromů a očekáváme i rychlou regeneraci lesa,“ říká ministr životního prostředí Marian Jurečka (KDU-ČSL). A doplňuje: “S výsledky studie se seznamuje Správa NP ČŠ a mezi prvními ji budeme prezentovat především starostům obcí.”

Požár v Českém Švýcarsku čeká i výsledky šetření Policie ČR, expertízu Hasičského záchranného sboru a další odborné hodnotící materiály. Studie expertní skupiny znamená pro Ministerstvo životního prostředí cenný podklad pro rozhodování o preventivních opatřeních v lesích národních parků, ale nejen pro ně. Změna klimatických podmínek v České republice nese velké riziko pro všechny lesní hospodáře a majitele lesů. Ministerstvo životního prostředí proto koordinuje správy národních parků při práci na aktualizaci předpisů protipožární prevence v lesích národních parků.

Studie shrnuje odborné poznatky k příčinám vzniku a šíření požáru, který v létě 2022 zasáhl území o rozloze více než tisíc hektarů v NP České Švýcarsko a přeshraničním NP Saské Švýcarsko. Za analýzou stojí expertní skupina složená především z expertů Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd ČR (Czechglobe) a Ústavu pro výzkum lesních ekosystémů (IFER), České geologické služby a Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví a Botanického ústavu AV ČR. Konkrétně do ní patří prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc., prof. Mgr. Ing. Miroslav Trnka, PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D., doc. Ing. Emil Cienciala, Ph.D., Mgr. Pavel Zahradníček, Ph.D. nebo Ing. Pavel Šamonil, Ph.D. a Mgr. Přemysl Bobek, Ph.D. Díky expertní skupině tak vznikl během loňského podzimu cenný faktografický materiál s analýzou způsobu vzniku a průběhu požáru a popisem různých typů a způsobů shoření požářiště.

Studie Jaké faktory ovlivnily vznik a šíření požáru v NP České Švýcarsko?

https://www.mzp.cz/cz/news_20220106-Vedci-zmapovali-pozar-v-Ceskem-Svycarsku-Majitele-lesu-se-z-nej-musi-ponaucit-Pro-prirodu-ale-znamena-probihajici-obnova-velkou-sanci